

Teatr od środka

Pakiet, który składa się ze scenariusza 45-minutowych zajęć i filmu. Podczas zajęć uczniowie poznają tajniki powstawania spektaklu, uczą się rozpoznawać główne elementy widowiska teatralnego i dowiadują się, co jest konieczne do przygotowania spektaklu. Film przedstawia wizytę za kulisami w teatrze lalek, po którym oprowadza widzów jeden z aktorów.

- [Z wizytą w teatrze lalek](#)
- [Teatr od środka](#)

Z wizytą w teatrze lalek

Marek Koziarczyk, aktor Wrocławskiego Teatru Lalek, oprowadza nas po miejscach, do których zwykle teatralny widz nie ma wstępu.

Film dostępny na portalu epodreczniki.pl

Teatr od środka

Scenariusz zajęć

II etap edukacyjny, język polski

Temat: Teatr od środka

Treści kształcenia:

II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Uczeń zna teksty literackie i inne teksty kultury wskazane przez nauczyciela.

2. Analiza. Uczeń:

6) wyodrębnia elementy składające się na widowisko teatralne (gra aktorska, reżyseria, dekoracja, charakteryzacja, kostiumy, rekwizyty).

Cele operacyjne:

Uczeń:

- Potrafi rozpoznać i nazwać główne elementy widowiska teatralnego,
- Zna i rozumie terminy związane ze spektaklem teatralnym;
- Rozumie rolę każdego z elementów widowiska.

Nabywane umiejętności:

- Rozpoznawania i wymieniania elementów widowiska teatralnego,
- Definiowania wszystkich składników spektaklu,
- Wskazywania elementów widowiska w tekście utworu dramatycznego,
- Określania nazw i zakresu obowiązków zawodów ludzi pracujących przy tworzeniu spektaklu,
- Komunikacji i współdziałania w zespole,
- Rozwiązywania problemów w sposób twórczy.

Kompetencje kluczowe:

- Porozumiewanie się w języku ojczystym,
- Umiejętność uczenia się,
- Świadomość i ekspresja kulturalna.

Środki dydaktyczne:

- Tekst kultury: Wanda Chotomska, „Rewia wiosennych roślin” (fragment)¹,
- Karteczki, flamastry,

- Tablica magnetyczna,
- Zasób multimedialny: film „Z wizytą w teatrze lalek”,
- Sprzęt multimedialny: rzutnik, ekran, tablica interaktywna.

Metody nauczania:

- Problemowa: rozmowa kierowana, metoda „Słoneczko”,
- Eksponująca: film.

Formy pracy:

- Indywidualna jednolita,
- Zbiorowa,
- Grupowa zróżnicowana.

Przebieg zajęć:

Etap wstępny

Nauczyciel wita uczniów i wykonuje czynności organizacyjne, sprawdzenie obecności itp.

Rozpoczynając zajęcia, pyta ich o doświadczenia związane z teatrem; zachęca do opowiadania o przedstawieniach, które uczniowie obejrżeli. Prosi, by wspólnie spróbować odpowiedzieć na pytanie: „Co to jest widowisko teatralne?” Sugerowana odpowiedź: „Jest to przedstawienie sceniczne grane przez aktorów przed specjalnie na tę okazję zgromadzoną publicznością”.

Nauczyciel informuje, że zajęcia na tej godzinie lekcyjnej pozwolą przyjrzeć się bliżej spektaklowi teatralnemu: jego częściom składowym, etapom, przygotowaniom, elementom koniecznym do zaistnienia przedstawienia, co pozwoli być może na głębszy odbiór kolejnych oglądanych przez uczniów inscenizacji.

Podaje temat lekcji i prosi uczniów o zapisanie go do zeszytu.

Etap realizacji

Prowadzący zajęcia rozdaje uczniom fragmenty tekstu Chotomskiej (jeśli klasa pracuje wolno, nauczyciel powinien polecić uczniom przeczytanie tekstów przed zajęciami). Prosi, by uczniowie zwrócili uwagę na to, kto jest bohaterem/bohaterami tekstu, kto, do kogo i o czym mówi; co wyróżnia ten tekst od poznanych wcześniej? Odczytuje fragmenty utworu, a następnie ponawia pytania (np. „Jakich bohaterów przedstawienia zapamiętaliście?, Co szczególnie zainteresowało Was w tym tekście?, Czy coś Was rozbawiło, coś skłoniło do refleksji?”); prosi też uczniów o wskazanie, jaką formę ma tekst (scenopisu teatralnego, dramatu, dialogów itp.) i jakie są w związku z tym cechy charakterystyczne przedstawienia teatralnego. Uczniowie udzielają odpowiedzi; nauczyciel wybiera kilku chętnych, by odczytali tekst ponownie, ale tym razem z podziałem na role.

„Rewia wiosennych roślin”

Wchodzi Ogrodnik – chłopiec w spodniach „ogrodniczkach”, z konewką w ręku – i staje koło płotu.

OGRODNIK:

Ponieważ wiosna jest okresem wzmożonej hodowli roślin, odwiedziłem ostatnio kilkanaście znajomych domów i zauważyłem, że w różnych domach różne babcie, mamusie, tatusiowie i dziadkowie hodują różne roślinki. Z zauważonych okazów wyodrębniłem trzy grupy – rośliny doniczkowe, spódniczkowe i spodenkowe. Roślinami doniczkowymi nie będę się zajmował, natomiast postaram się przedstawić wam kilka okazów roślin spódniczkowych i spodenkowych, które wzbudziły moje szczególne zainteresowanie...

Przed płotem pojawia się Dziewczyna-Cytryna w żółtym berecie, z „kwaśnym” grymasem na twarzy. W ręku trzyma cytrynę.

OGRODNIK woła:

Dziewczyna-Cytryna!

DZIEWCZYNA-CYTRYNA:

Krzywią się na mnie koledzy z klasy,

Bo wywołuję w klasie kwasy...

Dziewczyna-Cytryna odchodzi, wchodzi Bluszcz – wysoki chłopiec wsparty na dwóch kolegach. Bluszcz ma na głowie wieniec z zielonych liści.

OGRODNIK woła:

Bluszcz!

BLUSZCZ:

O własnych siłach piąć się nie umiem –

Podpórek szukam w kolegów tłumie.

pada na ziemię

Bez podpowiedzi leżę jak długi...

KOLEDZY *podnosząc go:*

Wciąż korzysta z pomocy drugich!

Koledzy wyprowadzają Bluszcz, a przed „płotem” pojawiają się dwie szlochające dziewczynki – Mimosy.

OGRODNIK:

Mimosy!

MIMOZY:

Drżymy ze zgrozy, lejemy ślęzy

Wszystko nam szkodzi, bośmy mimosy

Widownia też nas lękiem napawa –

Braw nam nie bijcie. Nam szkodzą brawa...

Mimosy wychodzą; wchodzi Kaktus – chłopiec w berecie, do którego jak rogi przypięte są dwie wycięte z tektury piątki rzymskie.

OGRODNIK woła:

Kaktus!

KAKTUS:

Odkąd prymusem zostałem w szkole –

Piątkami wszystkich was w oczy kolę.

Głowę mam tęgą, lecz – wieście o tym –

Pomóc nikomu nie mam ochoty.

Kaktus wychodzi. Na jego miejsce wchodzi Niezapominajka – dziewczyna w niebieskiej chusteczce.

OGRODNIK:

Niezapominajka!

NIEZAPOMINAJKA:

Dawne urazy, stare niechęci

Skrętnie gromadzę w swojej pamięci.

Nic nie przebaczam, nie zapominam,

Nie mam przyjaciół...

OGRODNIK:

Nie nasza wina!

Niezapominajka wychodzi. Wchodzą Stokrotki – dwie dziewczynki w wiankach ze stokrotek na głowie.

OGRODNIK:

Stokrotki!

STOKROTKI razem:

Stokrotnie my – stokrotki obie,

Puszczamy każdą plotkę w obieg.

A każda plotka, co was dotknie

Potem się na nas mści stokrotnie.

Stokrotki wychodzą, wchodzą Dziurawce – dwaj chłopcy w podartych spodniach; jeden z nich staje tyłem do publiczności, drugi „zawisa” na płocie i głośno jęczy.

OGRODNIK:

Dziurawce!

DZIURAWIEC I:

Uwielbiam zjazdy, kocham poręcze!

DZIURAWIEC II:

A ja na płocie wiszę i jęczę...

OGRODNIK:

Potem mamusie wszystkich dziurawców –

jęcząc, zjeżdżają tłumnie do krawców.

Dziurawce schodzą ze sceny.

OGRODNIK:

Gdyby ktoś przypadkiem pytał, jak należy się obchodzić z przedstawionymi tu okazami roślin spódniczkowych i spodenkowych, proszę mu poradzić, że powinien obchodzić te okazy z daleka!

Nauczyciel prosi uczniów, by wskazali na elementy charakteryzujące poszczególne postaci występujące w tekście. Kieruje rozmową tak, by skoncentrować ich uwagę na opisach wyglądu, rekwizytach, zachowaniu, wykonywanych gestach bohaterów. Wyjaśnia, że teksty poboczne, pomocnicze, to didaskalia: wskazówki autora dla reżysera/aktorów/dekoratorów (warto również prosić uczniów o wskazanie elementów dekoracyjnych, które pojawiają się w didaskaliach) itp., które pomagają w tworzeniu spektaklu.

Po krótkiej rozmowie nauczyciel rozdaje karteczki i prosi uczniów o napisanie jednego słowa, które kojarzy im się z widowiskiem teatralnym. Dzieci mocują swoje odpowiedzi wokół dużego koła z hasłem „widowisko teatralne”, umieszczonego na tablicy magnetycznej (lub zapisanego na zwykłej tablicy). Wspólnie odczytują karteczki, porządkują je, grupując te same odpowiedzi i tworząc z nich promienie „słoneczka”.

Nauczyciel zaprasza teraz klasę do obejrzenia filmu z zasobu multimedialnego. Informuje dzieci, że będzie to „wizyta” w teatrze lalek, za kulisami, po których oprowadzi widzów aktor. Prosi, by zapamiętały miejsca, bez których teatr nie mógłby funkcjonować i zastanowiły się, dlaczego są takie ważne.

Po projekcji filmu uczniowie odpowiadają na pytanie: „Jak nazywają się elementy widowiska teatralnego?”. Nauczyciel zapisuje na tablicy ostateczną listę, nadając jej formę schematu:

WIDOWISKO TEATRALNE

REŻYSERIA

GRA AKTORSKA SCENOGRAFIA MUZYKA

DEKORACJE

KOSTIUMY

REKWIZYTY

CHARAKTERYZACJA

Krótko omawia każdy z elementów; uczniowie zapisują schemat do zeszytów.

W kolejnym etapie zajęć nauczyciel dzieli klasę na grupy. Wszystkie grupy będą pracować z przeczytanym uprzednio tekstem „Wiosenna rewia kwiatów”, ale każda otrzyma nieco inne zadanie zanalizowania go:

grupa 1: projektuje dekoracje do przedstawienia,

grupa 2: zastanawia się nad kostiumami,

grupa 3: proponuje udźwiękowanie i muzykę,

grupa 4: projektuje rekwizyty,

grupa 5: zastanowi się, co będzie robił reżyser, za co będzie odpowiedzialny, jaki będzie jego plan działania,

grupa 6: będzie to grupa aktorów, która ponownie odczyta tekst z podziałem na role.

Zespoły mają również odpowiedzieć na pytanie, czy znalazły w tekście (w didaskaliach) wskazówki do swojej pracy i jeśli tak, to jakie (liczba grup i przydział zadań może się zmieniać w zależności od możliwości danej klasy).

Nauczyciel organizuje pracę w grupach: rozdziela role odpowiednio do możliwości dzieci; uczniowie chętni, aktywni, mogą czytać tekst na głos, a potem przedstawić wyniki pracy zespołu na forum klasy; inni mogą zapisywać pomysły, jeszcze inni pilnować czasu – cała grupa powinna uczestniczyć w zadaniu.

Po zakończeniu pracy liderzy grup prezentują pomysły na forum klasy. Grupa „aktorów” może ponownie odczytać fragment z podziałem na role.

Etap końcowy

Uczniowie kolejno kończą zdanie: „Dzisiaj na lekcji dowiedziałem się...”

Dodatkowo:

Zadanie domowe:

- Ułóż zdania z wyrazami: reżyseria, scenografia, rekwizyt, dekoracja, kostium, gra aktorska.
- Zadanie dla uczniów chętnych – opowiadanie na temat: „Wspólnie z kolegami postanowiliśmy przygotować przedstawienie...” z użyciem terminów teatralnych poznanych na lekcji.

1. Proponowane źródło: Wanda Chotomska, *Rewia wiosennych roślin*, [w:] *Kiermasz różnaitości*, pod red. A. Czetwertyńskiego, Młodzieżowa Agencja Wydawnicza, Warszawa 1984, s. 33–35.↩

Plik o rozmiarze 88.56 KB w języku polskim

Plik o rozmiarze 116.50 KB w języku polskim

Materiał edukacyjny wytworzony w ramach projektu „Scholaris – portal wiedzy dla nauczycieli” współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.